

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

00086

NORTH CLIPPING 2556/

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 9 ก.ย. 2555	ปีที่ 22	ฉบับที่ 7826	หน้า 5
---	------------------------------	--------------------	------------------------	------------------

นมีสการ

“พระธาตุเบ็งสกัด”

เมืองปัว

“คำว่า “เบ็งสกัด” ในภาษาไตลื้อ หมายถึง ส้อมห้ศอรรย์ที่เกิดจากปอดินที่ใช้ไม้แหล่ลงไปแล้วขาดเป็นท่อนา เหมือนมีอะไรมากัดให้ขาด นอกจากนั้นชาวบ้านยังเชื่อว่าในวันที่มีการจัดงานเฉลิมฉลององค์พระธาตุ จะเกิดอภินิหารเกิดแสงไฟขึ้น”

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	9 ต.ธ. 2555	22	7826	5

อำเภอปัว จังหวัดน่าน เป็นอำเภอเล็ก ๆ ตั้งอยู่ท่ามกลางขุนเขา อำเภอปัวนี้มีตำนานเล่าว่าสร้างขึ้นมาตั้งแต่สมัยพญาคาครองเมือง สมัยนั้นมีชื่อเรียกว่า “วรรณคร” ก่อนที่พญาคาจะย้ายเมืองลงมาสร้างยังชัยภูมิปัจจุบัน ใช้ชื่อว่า “ภูเพียงแช่แห้ง” จนกระทั่งเปลี่ยนเป็นเมือง “นันทบุรีศรีน่าน”

นอกจากเมืองปัวจะเป็นเมืองโบราณเก่าแก่ที่สุดของน่านแล้ว ในเมืองแห่งนี้ยังรวบรวมไว้ด้วยวิถีชีวิตของชาวไตลื้อ รวมไปถึงศิลปกรรมของชาวไตลื้อที่หาชมได้ยากและคงสภาพที่สมบูรณ์เอาไว้ เช่น ที่วัดพระธาตุเบ็งสกัด ซึ่งตั้งอยู่บ้านแก้ม หมู่ที่ 5 ต.วรรณคร อ.ปัว มีตำนานเรื่องเล่าเกี่ยวกับองค์พระธาตุซึ่งปรากฏในสมุดข่อยกล่าวว่า เมื่อครั้งที่พญาคาต้องการจะสร้างเมืองขึ้นใหม่ให้แก่บุตรบุญธรรม จึงได้ให้ผู้คนไปหาชัยภูมิสร้างเมืองใหม่ จนกระทั่งได้ที่บริเวณแห่งหนึ่งซึ่งเป็นที่พื่อพระทัย แล้วสร้างเมืองขึ้นใหม่ ตั้งให้ขุนฟองเป็นผู้ครองเมือง ขนานนามว่า “เมืองวรรณคร” พญาคา

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

00086
NORTH CLIPPING 2556/

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	9 มิ.ย. 2555	22	7826	5

ทรงมีความเลื่อมใสในพุทธศาสนา ประสงค์จะสร้างเจดีย์ไว้ใกล้กับเมืองใหม่ จึงได้ให้ผู้คนไปหาบริเวณที่เหมาะสมเพื่อสร้างเจดีย์ จึงพบบริเวณที่ดินเป็นลานกว้างมีบ่อน้ำอยู่ตรงกลางกว้างประมาณ 1.5 เมตร พญาภูคาได้เสด็จไปดูและนำไม้รวกหย่อนไปในบ่อนั้น ปรากฏว่าไม้ที่หย่อนไปขาดเป็นท่อนๆ เมื่อเห็นอัศจรรย์จึงรับสั่งให้สร้างพระเจดีย์ครอบบ่อน้ำ ซึ่งสร้างขึ้นแบบธรรมดาขนาดกว้าง 7 เมตร

สูง 20 เมตร พร้อมกับสร้างวิหารหลังหนึ่งอยู่ในแนวเดียวกับองค์เจดีย์

เมื่อสร้างเจดีย์แล้วเสร็จในปี พ.ศ.1826 จึงได้เชิญนายญาณะอุปสมบทเป็นเจ้าอาวาส ทำพิธีฉลองพร้อมเมืองใหม่ ในตอนกลางคืนของงานฉลองนั้นได้เกิดสิ่งมหัศจรรย์ขึ้น ปรากฏแสงไฟเรืองรองพุ่งออกมาจากยอดพระธาตุ เมื่อเห็นดังนั้น พญาภูคาจึงได้ตั้งชื่อวัดแห่งนี้ว่า “วัดพระธาตุเบ็งสกัด” หลังจากนั้นมาสมัยขุนฟองครองเมืองวรนคร ท่านก็ได้บำรุงวัดพระธาตุเบ็งสกัดจนสิ้นรัชสมัย

เมื่อเข้าไปในบริเวณวัดพระธาตุเบ็งสกัด จะพบโบราณสถานของวัด ได้แก่ พระวิหาร ซึ่งสร้างอยู่ติดกับองค์เจดีย์ ซึ่งมีลักษณะเป็นวิหารปิดมีหลังคา 2 ชั้น 2 ตับ มุงด้วยแป้นเกล็ดเป็นศิลปะแบบไตลื้อ ส่วนองค์เจดีย์เป็นงานสถาปัตยกรรมของช่างชาวน่านสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยของพญาภูคา ประมาณปี พ.ศ.1826 องค์พระธาตุได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์ในสมัยของพญาอนันตยศ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	9 ต.ย. 2555	22	7826	5

มีการบูรณะลายทองเสาววิหารและเพดาน แทนพระประธาน รวมถึง
สร้างกำแพงแก้วรอบองค์พระธาตุ เมื่อปี พ.ศ.2400

เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2487 กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียน
วัดพระธาตุเบ็งสกัดให้เป็นโบราณสถานแห่งชาติ ประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 61 ตอนที่ 65 ต่อมาในปี พ.ศ.2533 คณะ
กรรมการหมู่บ้านโดยนายสุชาติ พลจร ผู้ใหญ่บ้านแก้ว ได้ทูลเกล้า
ถวายฎีกาแต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เพื่อขอพระราชทานจัดหาทุนทรัพย์ซ่อมแซมพระวิหารซึ่งชำรุด
ทรุดโทรมมาก จนกระทั่งปี พ.ศ.2536 กรมศิลปากร ได้ทำการ
ตรวจสอบและทำโครงการบูรณะวิหารวัดพระธาตุเบ็งสกัด
จนได้รับการบูรณะครั้งใหญ่ในปี พ.ศ.2538

หากมีโอกาสเดินทางไปยังอำเภอปัว จังหวัดน่าน ลองแวะไป
นมัสการองค์พระธาตุเบ็งสกัด สิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวไตลื้อแห่งเมือง
ปัวดูบ้างนะครับ

เอกสารประกอบ

หนังสือรายงานการศึกษาสภาพปัจจุบันวัดพระธาตุเบ็งสกัด
โดยหน่วยศิลปากรที่ 4 กองโบราณคดี กรมศิลปากร

